

Til Finansdepartementet

Oslo, 24.1.2014

Høringsuttalelse fra Kirkens Nødhjelp i forbindelse med Strategirådets rapport om ansvarlig forvaltning og Statens Pensjonsfond Utland

Det vises til Finansdepartementets høringsnotat 29. november og Strategirådets rapport. Kirkens Nødhjelp vil takke for muligheten til å delta i høringen. Vi vil også vise til høringsinnspillet fra ForUM. Kirkens Nødhjelp stiller seg i hovedsak bak dette, men stiller oss foreløpig ikke bak at Etikkrådets mandat skal inkludere beslutninger om uttrekk og observasjon, se diskusjon nedenfor.

Mandat

Strategirådet (Pilar 1) anbefaler at ansvarlige investeringer integreres i mandatet til SPU og tydelige eierstrategier for bruk av de ulike virkemidlene fra dialog til uttrekk. Vi støtter dette. Ansvarlige investeringer bør sees i sammenheng med fondets øvrige mandat knyttet til profitt og risiko samtidig som det gis tydelige føringer for ikke-finansielle mål.

Strategirådet legger hovedsakelig vekt på hvordan ESG-forvaltning påvirker verdien til porteføljen. Vi vil peke på at det er mulig å snu dette spørsmålet og heller spørre hvor langt man kan gå i å investere samfunnsnyttig *uten* at det påvirker verdiutviklingen til porteføljen i negativ retning. Dette bør også være gjenstand for den forskningen Strategirådet tar til orde for.

Etikkrådet og NBIM

Forslaget om å flytte Etikkrådets funksjon til Norges Bank og integrere uttrekksmekanismen som en del av NBIMs verktøy for aktivt eierskap har fått mye oppmerksomhet. Med det får man en komplett kjede av eierskapsverktøy (figur 4, side 21), noe som er en fordel for å påvirke selskap. Men, ved å gjøre dette avskaffer man samtidig Etikkrådets funksjon som etisk normdannende og som en nødvendig strek i sanden. Vi vil advare mot dette. Dette er to ulike funksjoner som bør holdes adskilt. Etikkrådet bør fortsatt være uavhengig. Dersom Etikkrådets sekretariat flyttes til Norges Bank bør man sørge for at rådet forblir en selvstendig enhet med et eget budsjett og et etisk råd.

At Etikkrådets funksjon som en ren etisk normdannende instans beholdes står ikke i motsetning til at NBIM i forvaltningen av sitt ansvarlige eierskap bør ha uttrekk som en del av sine verktøy. I motsetning til Strategirådet anser vi ikke dette som en duplisering av arbeid. Etikkrådet leter kun etter selskaper som står for grove brudd på etiske normer. NBIM forholder seg i dag ikke til de etiske retningslinjene noe som fører til at for eksempel nedsalg i palmeolje ble begrunnet på annet vis. Begge deler er viktig og nødvendig. Ved å beholde etikkrådet som uavhengig instans og inkludere ansvarlig eierskap i mandatet til NBIM får man det beste av begge verdener.

Beslutning om uttrekk og observasjon basert på rene etiske vurderinger foreslås flyttet til Norges Banks Hovedstyre fra Finansdepartementet. Dette vil gjøre det mulig å se anbefalinger fra etikkrådet om uttrekk og observasjon i sammenheng med øvrig dialog og kontakt med et selskap noe som kan være positivt. Det er imidlertid en fare for at

etikk taper mot butikk. Innsynsmulighetene for samfunnet for øvrig kan også bli betydelig begrenset. En mulighet er å beholde sekretariatet utenfor Norges Bank og la Etikkrådet selv fatte avgjørelsene. Det vil rendyrke etikken og gi raske beslutninger, men ikke gjøre det mulig å samle virkemidlene og oppnå synergier.

Kirkens Nødhjelp mener departementet bør utrede organiseringen av dette ytterligere. Et bærende prinsipp bør være at etikkrådets uavhengighet og rolle som normdannende instans ivaretas og at det blir mer åpenhet rundt uttrekk og observasjon enn i dag.

Mer åpenhet

Strategirådet tar til orde for mer åpenhet. Det er absolutt nødvendig. Slik det fungerer i dag er det vanskelig å vurdere om NBIM og til dels Etikkrådet gjør en god jobb og om det oppnås resultater. Slik kan det ikke fortsette. Strategirådet setter grensen ved enkeltselskaper. Det kan det være gode grunner til avhengig av størrelse på selskap og eierandel. Men, man mister et viktig ris bak speilet som offentliggjøring gjennom en observasjonsliste eller uttrekk kan utgjøre. Vi vet at selskap misliker denne type oppmerksomhet og at avsløringer ofte fører til endring fra selskapenes side. Kirkens Nødhjelp mener departementet bør utvide åpenheten til å inkludere enkeltselskap som man har dialog eller på annen måte har kontakt med rundt forhold knyttet til ansvarlige investeringer. Beslutninger om uttrekk og observasjon skal alltid offentliggjøres med tilhørende begrunnelser.

Fri rettshjelp

Vårt ansvar som investor for et selskaps oppførsel slutter ikke i det vi selger oss ut. Uttrekk er en lite tilfredsstillende metode for å ta ansvar når skaden er skjedd. Tilbake sitter lokalsamfunn med problemene. Kirkens Nødhjelp mener at det bør opprettes en ordning for fri rettshjelp for parter som rammes negativt av selskapers aktivitet der det foreligger en beslutning om uttrekk. Det vil gjøre det mulig for folk å stille det enkelte selskap til ansvar gjennom rettssystemet. Vi vil be departementet utrede med sikte på å innføre en slik ordning.

Ansvarlig eierskap utover aksjer

Strategirådets rapport er i all hovedsak rettet inn mot hvordan aksjene til SPU kan forvaltes på en annen måte. Eksisterende aktivaklasser som obligasjoner og eiendom omtales ikke. SLUG som Kirkens Nødhjelp er medlem av har i lengre tid pekt på at det også bør finnes retningslinjer for kjøp av obligasjoner.

Kirkens Nødhjelp mener en betydelig større andel av fondet bør investeres i utviklingsland i nye aktivaklasser som unoterte aksjer og direkte eierskap. Slike investeringer vil være mindre likvide og ha en lenger tidshorisont. Det vil kreve en annen tilnærming til ansvarlig eierskap som innebærer å sjekke at alt er i orden på forhånd (due diligence) og å følge opp investeringen tett. Det bør derfor utvikles ulike verktøy for å håndtere ansvarlig eierskap og etikk i ulike aktivaklasser. Innholdet i etikken må være lik.

Med vennlig hilsen

Wenche Fone
Leder, utviklingspolitisk avdeling
wenche.fone@nca.no

Kjetil G. Abildsnes
Seniorrådgiver, økonomisk rettferdighet
kjetil.abildsnes@nca.no